

SPAȚIUL TEXTIL – SPAȚIU VERSATIL/ TEXTILE SPACE – VERSATILE SPACE

Beatrice-Gabriela JÖGER, prof. dr. habil. arh./Prof. Arch. PhD Habil.

beatrice.joger@gmail.com

Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București, RO/
“Ion Mincu” University of Architecture and Urban Planning, Bucharest, RO

Rezumat

Dincolo de imperativul necesității din ultimul an, ce a schimbat percepția și modul de utilizare a multor spații și funcțiuni, spațiul construit „cerea” deja, prin înșiși utilizatorii săi, o flexibilitate, o multifuncționalitate, o abordare diferită a sa. Este adevărat că această tendință este exprimată mai ales de generațiile tinere, millenials și Z, ce adeseori adoptă un mod de viață minimalist, flexibil la schimbări și deschis la nomadism mai ales la prima tinerețe, în scopul acumulării de experiențe și experiență într-un domeniu sau altul. Pe de altă parte, multifuncționalitatea spațiilor nu este o abordare nouă. Ea există de mii de ani și este documentată de istoria arhitecturii, drept pentru care nu voi dezvolta mai departe această direcție.

În ultimul an, cel mai solicitat spațiu în a deveni multifuncțional a fost spațiul privat, locuința, căminul nostru. Impunerea lucrului sau a școlii de acasă a creat nevoia ca aceasta să găzduiască mai multe funcțiuni simultan sau secvențial, necesar a fi reflectate într-o anumită flexibilitate/versatilitate în conformarea spațială și/sau a amenajării interioare.

Această adaptabilitate poate fi realizată cu ajutorul materialelor textile. Deși material efemer prin însăși natura sa și pri-

Abstract

Beyond the imperative of necessity in the last year, which changed the perception and use of many spaces and functions, the built space already “required” through its users, flexibility, multifunctionality and a different approach. It is true that this trend is expressed especially by the millenials and Generation Z, who often adopt a minimalist lifestyle, flexible to change and open to nomadism in order to gain experience and expertise in one field or another. Yet the multifunctionality of spaces is not a new approach. It has existed for thousands of years and it has been documented in the history of architecture, which is why I will not develop this line of argument.

In the last year, the highest requirements for multifunctionality concerned the private space, our house. The imposition of work from home or of home schooling created the need for it to host several functions simultaneously or sequentially, which had to be reflected in a certain flexibility/versatility in spatial and/or interior design.

This adaptability can be achieved with the help of textiles. Although an ephemeral material by its very nature and seen

vit timp de câteva mii de ani ca „accesoriu” al construcțiilor, posibilitățile tehnice contemporane permit întoarcerea la originile utilizării sale și realizarea de adevărate structuri (interioare și exterioare) ce prezintă nenumărate avantaje față de materialele de construcție tradiționale: greutate redusă, flexibilitate, montare/demontare facilă, plus o serie de caracteristici fizice și chiar psihologice importante.

Pornind de la studiul unor exemple de aplicații ale materialelor textile contemporane voi argumenta „predispoziția” acestora pentru soluționarea problemelor din punct de vedere arhitectural în spațiile private necesar a fi versatile.

Materialele textile reprezintă o (re)sursă care a început a fi folosită mai intens în ultimii cincisprezece ani, dar sunt departe de a-și fi atins pe deplin potențialul în domeniul arhitecturii.

Cuvinte cheie/ Keywords

materiale textile, cămin, spațiu flexibil, versatilitate/
textiles, home, flexible space, versatility

Introducere

Invitația revistei *Argument* nr. 13 cu tematica *Versatilitatea spațiului construit*, a ajutat la lămurirea, precizarea și sistematizarea unor gânduri, atât în contextul arhitectural general, al unei arhitecturi ce dorește a atinge numeroase ținte, cât și în contextul particular în care (încă) ne aflăm, cel al pandemiei de Covid-19.

Am decis a limita cercetarea și exprimarea ulterioară la spațiul domestic și afectarea acestuia în cursul ultimului an (2020-2021), când, datorită schimbărilor aduse de pandemie în viața noastră, spațiul construit al căminului a trebuit a răspunde și altor cerințe decât celor pentru care a fost conceput inițial, devenind, pe nepregătite, și cel de lucru pentru părinți și cel de școală pentru copii. Dimensiunile și calitatea spațiului și a amenajării acestuia au căpătat o altă importanță, ocupanții fiind nevoiți să le adapteze noilor nevoi, pe un termen ce s-a prelungit deja, de la câteva luni la peste un an.

Nevoia de adaptare a ridicat o serie de întrebări atât în cadrul breslei arhitecților – din România și din toată lumea – cât și în cadrul sectorului de construcții și amenajări interioare.

for several thousands of years as an “accessory” of construction, contemporary technical possibilities allow a return to the origins of its use and the realization of true structures (interior and exterior) that have many advantages over traditional building materials: low weight, flexibility, easy assembly/disassembly, plus a number of important physical and even psychological characteristics.

Starting from the study of some examples of applications of contemporary textile materials, I will argue for their “predisposition” to solve architectural problems in private spaces where versatility is required.

Textiles are a (re)source that has started to be used more intensively in the last 15 years, but is far from having reached its full potential in the field of architecture.

Introduction

The invitation of the *Argument* journal no. 13 with the theme *Versatility of the built space* helped to clarify, specify and systematize some thoughts, both in the general context of an architecture that wants to achieve many goals and in the particular context in which we (still) find ourselves, that of the Covid-19 pandemic.

I decided to limit the research and results to the domestic space and its modification during the last year (2020-2021) when, due to changes brought by the pandemic in our lives, the built space of the home had to meet other requirements than those for which it was originally designed, becoming, unpreparedly, both the workplace for parents and the school for children. The size and quality of the space and its arrangement have acquired another importance, with the occupants having to adapt them to new needs, for a period that has already been extended, from a few months to over a year.

The need to adapt has raised a number of questions both for the guild of architects – in Romania and around the world – and for the construction and interior design sectors.

Lucrarea, structurată în șase capitole poate fi citită ca având două mari părți, una teoretică și alta descriptivă, cu exemple de aplicații ale materialelor textile în arhitectura de interior.

În scopul cercetării și elaborării lucrării, am apelat în primul rând la un mic studiu etimologic al cuvântului „versatil”, pentru precizarea termenului în dezvoltarea subiectului. În afară de referințele generale la spațiul construit și calitatea lui, cercetarea s-a bazat pe numeroase articole și studii apărute în ultimul an cu referire la implicațiile și urmările pandemiei de Covid-19 asupra arhitecturii în general și a celei a locuinței în particular. Totodată, cercetarea s-a aplecat și asupra materialelor textile care și-au demonstrat de mii de ani posibilitățile de construire a ambientului arhitectural, chiar dacă mult timp au făcut acest lucru într-o gamă minoră. Tehnologiile contemporane permit utilizarea unei game largi de materiale textile pentru adaptarea și/sau transformarea spațiilor pentru diverse funcțiuni ceea ce poate conduce la ideea de „spațiu textil”, dată fiind ubicuitatea acestui material. Soluțiile propuse se bazează pe obiecte și inovații prezentate public înainte de declanșarea pandemiei.

Definirea termenului „versatil”

În Dicționarul explicativ al limbii române, „versatil” este un adjectiv ce poate caracteriza o persoană, definind pe cineva „care își schimbă cu ușurință părerile; nehotărât, nestatornic, schimbător, instabil” (Academia Română, 2016, p. 1315) calități de nedorit la o persoană.

De ce acest adjectiv și-ar schimba sensul în ceva pozitiv cu referire la un spațiu? Și-l schimbă cu adevărat sau e doar o interpretare a noastră?

În dicționarul limbii engleze, în definiția lui „versatile” apare în primul rând „capabil sau adaptat pentru a trece cu ușurință de la o sarcină la alta, sau diferite domenii de efort etc.” (Webster’s, 1994, p. 1588) Pentru că, de fapt, „versatil”-ul românesc se traduce în engleză prin „fickle”, iar „versatile” din engleză prin „versatil”, dar și prin „multilateral, schimbător etc.” Practic, deformația gândirii într-o cultură anglicizată a dus la trimiterea prin similitudinea sonorității către sensul pozitiv și la atribuirea sa și unui obiect, nu numai unei persoane. Vom privi deci spațiul versatil în mod pozitiv, ca pe un spațiu flexibil, adaptabil multifuncțional.

This paper, structured in six sections, can be read as having two main parts, a theoretical and a descriptive one, with examples of applications of textiles in interior architecture.

For the purpose of research and elaboration, I first resorted to a small etymological study of the word “versatile”, to specify the term in the development of the subject. In addition to general references to the built space and its quality, the research was based on numerous articles and studies published in the last year on the implications and consequences of the Covid-19 pandemic on architecture in general and on housing in particular. At the same time, the research focused on textile materials that have demonstrated over thousands of years the possibilities of building the architectural environment, albeit for a long time in a minor role. Contemporary technologies allow the use of a wide range of textile materials for adapting and/or transforming spaces for various functions, which can lead to the idea of “textile space”, given the ubiquity of this material. The proposed solutions are based on objects and innovations presented to the public before the onset of the pandemic.

Definition of the term “versatile”

In the *Explanatory Dictionary of the Romanian Language*, “versatile” is an adjective that can characterize a person, defining people “who easily change their minds; indecisive, fickle, changeable, unstable” (Academia Română, 2016, p. 1315), qualities that do not seem to be desirable in a person.

Why would this adjective change its meaning into something positive with reference to a space? Does it really change, or is it just our interpretation?

In English-language dictionaries, in the definition of “versatile” appears first of all “capable of or adapted for turning easily from one to another of various tasks, fields of endeavor etc.” (Webster’s, 1994, p. 1588). Because in fact, the Romanian “versatil” translates into English by “fickle”, and the English “versatile” by “versatil”, but also by “multilateral, changeable, etc.” Basically, the deformation of thinking in an anglicized culture led to the use of the positive meaning through the similarity of sonority and to its attribution to an object, not only to a person. So we will look at the versatile space in a positive way, as a flexible, multifunctional adaptable space.

Casă – cămin – a munci de acasă

Casa, adică „clădirea care servește drept locuință” (Academia Română, 2016, p. 164) este bine a fi sau a deveni un „cămin”, adică vatră, ce ne aduce aminte de casa părintească, de siguranța și de confortul acesteia. Dincolo de uniformizarea locuințelor prin proiectarea tipizată și pe înălțimea repetitiv amănunțită a numeroase etaje, fiecare își transformă locuința într-un cămin prin amprentarea personală, act necesar pentru a resimți confortul, nu doar cel fizic ci, mai ales, cel psihologic.

Casa/locuința

Un exemplu de proiectare tipizată (întâlnit pe când studiam acest tip de locuințe) este cartierul construit după planurile lui Le Corbusier și ale lui Pierre Jeanneret în 1926 pentru muncitorii de la fabrica Frugès la Pessac (Cité Frugès), la periferia orașului Bordeaux. Cartierul, înscris în anul 2016 în Patrimoniul Mondial UNESCO (2016), nu a scăpat intervențiilor locuitorilor săi. Încă din primii ani, uniformitatea carteziană și lipsită de orice ornamentație a „instigat” la o adaptare la propriile nevoi și cutume, inclusiv estetice. Aproape imediat după terminarea lor, imobilele au fost modificate de ocupanții care încă nu „gustau” ceea ce începea a se contura ca arhitectura modernistă interbelică. Spațiile puriste gândite de Le Corbusier, care semănau prea mult cu cele în care lucrau, s-au dovedit a fi versatile – nu în sensul strict prin schimbarea funcțiunii, ci prin schimbarea din punct de vedere fizic a spațiului însuși. Modificările au fost realizate la nivelul golurilor fațadelor, inclusiv prin extinderea suprafeței construite, a amenajărilor grădinilor și teraselor, totul contribuind la personalizarea și transformarea lor în cămine pentru ocupanții lor.

Un alt exemplu ce îmi stăruie în memorie (încă din copilărie) este filmul sovietic *Ironia sorții sau Bucură-te de baia ta!* din 1975, în care regizorul Eldar Ryazanov atacă producția de serie a locuințelor, de la planificarea urbană la mobilier, eroul filmului (din Moscova) găsind în alt oraș (Leningrad), la o adresă identică, o copie a locuinței sale la care funcționa inclusiv aceeași cheie! Abordarea filmului, în tonul de comedie-melodramatică, nu ne face a observa mai puțin substanța tragică a faptului existențial: uniformizarea impusă de un regim totalitar, până în cele mai mici și intime amănunte.

House – home – working from home

The house, namely the “building that serves as a dwelling” (Academia Română, 2016, p. 164) should become “a home”, that is the hearth, which reminds us of the parental home, its safety and comfort. Beyond the uniformity of the houses through standardized design and the repeatedly dizzying height of many floors, everyone transforms their house into a home by personal imprint, an act necessary to experience comfort, not only the physical one but especially the psychological one.

House/Dwelling

An example of a typical design (encountered while studying this type of housing) is the neighborhood built according to the plans of Le Corbusier and Pierre Jeanneret in 1926 for workers at the Frugès factory at Pessac (Cité Frugès), on the outskirts of Bordeaux. The neighborhood, inscribed in 2016 in the UNESCO World Heritage (2016), did not escape the interventions of its inhabitants. From the first years, the Cartesian, ornament-free uniformity prompted an adaptation to their own needs and customs, including aesthetics. Almost immediately after their completion, the buildings were modified by the occupants who still did not appreciate what was beginning to take shape as interwar modernist architecture. The purist spaces designed by Le Corbusier, which looked too much like the ones in which they worked, proved to be versatile - not in the strict sense by changing their function but by changing the space itself from a physical point of view. The changes were made at the level of the facade cutouts, including the expansion of the built area and the landscaping of gardens and terraces, all of which contributed to their personalization and transformation into homes for their occupants.

Another example that persists in my memory (since childhood) is the Soviet film *The Irony of Fate or Enjoy Your Bath!* of 1975 in which the director Eldar Ryazanov attacks the serial production of houses, from urban planning to furniture by having the Muscovite protagonist find in another city (Leningrad), at an identical address, a copy of his house where the same key works! The approach of the film in the tone of melodramatic comedy does not make us notice less the tragic substance of the existential fact: the uniformity imposed by a totalitarian regime, down to the smallest and

Uniformizare la care am fost supuși și în România prin crearea cartierelor-dormitor în orașele dezvoltate datorită industrializării, prin mobilierul tipizat în câteva modele funcționale și prin modelul educațional și cultural dorit a fi impus.

În acest context trebuie menționate textilele din aceste noi locuințe colective urbane din perioada comunistă, mai ales cele ocupate de populația care a trecut brusc de la modul de viață rural la cel urban. Pe amprenta culturii populare s-au dezvoltat „rețete” de amenajare interioară: mediul de pe televizor, carpa de pe perete și goana după covoarele „persane” („cu medalion”) reprezentau motiv de mândrie pentru fericiții posesori care reușeau a le dobândi după îndelungi eforturi. Putem aprecia totuși faptul că, în ciuda aplicării unor rețete, materialele textile aduceau, prin culoare și texturi, o varietate în uniformitatea spațiilor pe care le populau și contribuiau la transformarea locuințelor în cămine.

Lucrurile s-au schimbat de atunci, astăzi uniformizarea fiind adusă/impusă nu de un regim totalitar (deși mai există câteva excepții în lume), ci de o modă sau alta sau de unele companii ce produc și comercializează elemente accesibile, astfel impunându-se în mod globalizator-totalitar. Toate acestea conduc adeseori la o abordare simplistă a interiorului locuinței ce rămâne astfel doar o locuință săracă ideatic și, în consecință, atrasă spre imitație, fără a putea deveni un adevărat cămin. Astăzi trebuie luată în considerare și influența diverselor medii de socializare dat fiind că difuzarea modelor și tendințelor se realizează majoritar prin acestea, iar dorința de a fi remarcat, de a impresiona poate duce la alcătuirea de spații impropii, de fapt, persoanelor care le ocupă.

Căminul/acasă

Căminul trebuie să fie refugiul nostru, locul în care ne simțim în siguranță și în care ne putem dezbrăca, la propriu și la figurat, de hainele „de oraș”; el nu este „doar un sanctuar fizic, ci și unul psihologic” (de Botton, 2009, p. 11). Este locul în care ne creăm și ne păstrăm amintirile, ce au de multe ori și o componentă fizică prin obiectele de preț moștenite sau dobândite.

most intimate details. Uniformization to which we were subjected in Romania as well through the creation of dormitory neighborhoods in cities developed due to industrialization, through the furniture reduced to a few functional types and through the attempt to impose an educational and cultural model.

In this context, I must mention the textiles in these new urban collective dwellings from the communist period, especially those occupied by the population that suddenly switched from rural to urban life. The “recipes” of interior design developed under the influence of popular culture: the embroidered or laced cloth on the TV, the carpet on the wall and the chase after the fake “Persian rugs” (“with a medallion”) that were a source of pride for the happy owners who managed to acquire them after long efforts. However, one can appreciate the fact that despite the application of recipes, the textile materials brought, through color and textures, a variety in the uniformity of the spaces they populated and they contributed to the transformation of the houses into homes.

Things have changed since then; today uniformity is brought not by a totalitarian regime (although there are a few exceptions in the world) but by one fashion or another or by some companies that produce and sell accessible items, thus imposing themselves in a globalizing-totalitarian way. All this often leads to a simplistic approach to the interior of the house, which thus remains only a house, with poor ideation and consequently attracted to imitation, without being able to become a real home. Today, the influence of various social media must also be taken into account, given that the dissemination of models and trends is mostly done through them, and the desire to be noticed, to impress, can lead to the creation of spaces that are, in fact, inappropriate for the people who occupy them.

Home/at home

The home should be our refuge, the place where we feel safe and where we can take off, literally and figuratively, the “city clothes”, it is not “only a physical sanctuary, but also a psychological one” (de Botton, 2009, p.11). It is the place where we create and keep our memories, which often have a physical component through the inherited or acquired valuables.

În ciuda unui minimalism afișat de generațiile *millenials* și Z, ce își doresc și manifestă o libertate de mișcare la scară planetară astăzi, atașamentul față de anumite obiecte este prezent în continuare, într-un mod inexplicabil câteodată, așa cum remarca și Zumthor vorbind despre obiectele din jurul nostru (2006) și care ne conformează acel spațiu personal ce poate să nu fie delimitat constructiv, ci doar mental.

Memoria spațiului este alcătuită din memoria simțurilor: percepem un spațiu nu doar vizual, ci și auditiv, olfactiv, tactil și chiar, în rare impulsuri, și gustativ (Pallasmaa, 2015). Memoria căminului familial ne este astfel întipărită adânc, iar familiaritatea unor zgomote sau mirosuri va trezi în noi amintiri mai repede decât similaritatea volumetrică a unui spațiu. Sentimentele asociate ne vor însoți toată viața și atunci ori vom încerca a replica acest spațiu (în cazul amintirilor fericite), ori vom încerca a ne îndepărta cât mai mult de model (în cazul contrar). Căminul va lua astfel forme diverse deoarece „conceptul de acasă și cel de frumusețe nu sunt neapărat legate între ele” (de Botton, 2009, p. 121), iar aprecierea frumuseții este subiectivă.

În 2020, RIBA (Royal Institute of British Architects) a organizat un concurs pentru căminul anului 2030. Tema de concurs a fost bazată pe studiul efectuat în Anglia de Design Council între noiembrie 2019 și ianuarie 2020, studiu denumit *O viziune a publicului pentru căminul anului 2030* (Design Council, 2020). Rezultatele acestuia au relevat faptul că nemulțumirile cu privire la actuala locuință au o influență majoră în cerințele pentru viitor. O altă concluzie importantă a fost că, deși publicul este nemulțumit de estetica asemănătoare a construcțiilor din prezent, „pentru majoritatea (peste 90%), funcțiunea este mai importantă decât forma” (Design Council, 2020, p.19). Concursul are doi câștigători *ex aequo*. Proiectul *+Home* (Igloo Regeneration, Useful Projects, Mawson Kerr Architects, cu Cast, Elliot Wood, Expedition și Landsmith Associate) „răspunde nu la goana după profit sau la fantezia designerului, ci la nevoile oamenilor” (RIBA Competitions Evaluation Panel, 2020). Proiectul *Connector Housing* (Openstudio Architects cu Gardiner & Theobald și Hoare Lea) „este un sistem deschis care oferă case foarte flexibile cu zero carbon în peisaje în care locuitorii simt că aparțin”. (RIBA Competitions Evaluation Panel, 2020)

Sunt acestea căminele perfecte ale viitorului? Practica arhitecturală și timpul ne vor răspunde la întrebare.

Despite the minimalism displayed by the millenials and Generation Z, who want and manifest a freedom of movement on a global scale today, attachment to certain objects is still present, in an inexplicable way sometimes, as Zumthor remarks when talking about objects in our surroundings (2006) that shape our personal space, which may not be constructively but only mentally delimited.

The memory of space is made up of the memory of the senses: we perceive a space not only visually, but also through our auditory, olfactory, tactile and even, on rare impulses, gustatory sense (Pallasmaa, 2015). The memory of the family home is thus deeply imprinted on us, and the familiarity of some noises or smells will awaken memories faster than the volumetric similarity of a space. The associated feelings will accompany us all our lives and then we will either try to replicate this space (in the case of happy memories) or we will try to move as far away from the model as possible. The home will thus take various forms because “the concept of home and the concept of beauty are not necessarily linked” (de Botton, 2009, p. 121), and the appreciation of beauty is subjective.

In 2020, RIBA (Royal Institute of British Architects) organized a competition for the home of 2030. The competition brief was based on the study conducted in England by the Design Council between November 2019 and January 2020, a study called *A vision of the public for the home of 2030* (Design Council, 2020). Its results reveal that dissatisfaction with the current housing has a major influence on the requirements for the future. Another important conclusion is that, although the public is dissatisfied with the uniform aesthetics of today's buildings, “for most [over 90%], function is more important than form.” (Design Council, 2020, p.19) The competition has two *ex aequo* winners. The *+Home* project (Igloo Regeneration, Useful Projects, Mawson Kerr Architects with Cast, Elliott Wood, Expedition and Landsmith Associates) “responds not to the drive for profit, or the fantasy of the designer, but to the needs of people” (RIBA Competitions Evaluation Panel, 2020). *The Connector Housing* project (Openstudio Architects with Gardiner & Theobald and Hoare Lea) “is an open system which provides highly flexible zero carbon homes in landscapes where residents feel they belong” (RIBA Competitions Evaluation Panel, 2020).

Are these the perfect homes for the future? Architectural practice and time will answer this question.

A munci de acasă

Locul în care ne adunăm și ne petrecem momentele importante împreună cu cei dragi și în care ne relaxăm după o zi de muncă, acest loc sacru, personal – căminul – pentru foarte mulți s-a transformat brusc în loc de muncă, de educație școlară, în sală de gimnastică chiar. Astfel am fost puși în situația de a nu mai putea realiza acea dihotomie muncă - relaxare, spațiu de muncă - spațiu privat, primul invadându-l necruțător pe al doilea. Un studiu realizat la cererea RIBA în octombrie 2020, deci la 6 luni de la declanșarea pandemiei și după o îndelungată perioadă de carantină, a relevat faptul că „majoritatea proprietarilor de case (70% dintre respondenții la sondaj) consideră că designul casei lor le-a afectat bunăstarea mentală în timpul pandemiei” (RIBA, 2020). De fapt, căminele noastre au fost obligate a deveni versatile, multifuncționale secvențial sau concomitent, nefiind proiectate pentru aceasta.

Munca de acasă era deja o realitate înainte de pandemie pentru unele companii (parte din timp) sau în metropole în care timpul petrecut cu naveta s-ar fi apropiat sau l-ar fi depășit pe cel de lucru (de exemplu, Ciudad de Mexico²). Astfel că un anumit grad de preocupare pentru existența sau amenajarea unui loc dedicat lucrului de acasă a existat, dar acest lucru s-a întâmplat în condițiile în care totul era gândit anticipat și, mai ales, copiii erau la școală.

În 2020 s-a constatat (Goss, 2020) că pentru a munci de acasă trebuie să te organizezi mult mai bine prin delimitarea timpilor și spațiului pentru sarcinile de serviciu și cele casnice, fapt greu de realizat, ceea ce a condus practic la mai multe ore de muncă efectivă. Muncind de acasă se creează o anumită relaxare, mediul familiar și alte elemente care pot distra (copiii, alte activități), dând impresia unei necesități de compensare, dar acest fapt poate conduce la suprasolicitare și la epuizare (*burnout*).

Organizarea și delimitarea unor spații pentru lucru sau școală poate ajuta la separarea activităților, inclusiv pe franje orare bine definite. S-a observat astfel necesitatea reorganizării caselor (Goss, 2020), a îmbunătățirii lor, iar această tendință a fost remarcată și în România (Zamfir, 2020). Necesitatea adaptării spațiului de locuit la muncă și școală (în principal) a condus la constatarea că, de multe ori, spațiul locuinței este insuficient sau prost împărțit funcțional. Adeseori este greu a modifica radical spațiile deja construite, investițiile

Working from home

The place where we gather and spend important moments with our loved ones and where we relax after a day of work, this sacred, personal place – the home – has suddenly turned for many of us into a place of work, school education, even a gym. Thus we were put in the situation of not being able to achieve that dichotomy of work – relaxation, work space – private space as the former relentlessly invaded the latter. A study conducted at the request of RIBA in October 2020, 6 months after the outbreak of the pandemic and after a long period of quarantine, found that “the majority of homeowners (70% of survey respondents) believe the design of their home has affected their mental wellbeing during the pandemic” (RIBA, 2020). In fact, our homes have been forced to become versatile, multifunctional sequentially or simultaneously, without having been designed for it.

Working from home was already a reality before the pandemic for some companies (part-time) or in metropolises where commuting time would have approached or exceeded work time (e.g. Mexico City²). Thus, there was a certain degree of interest in the existence or arrangement of a place dedicated to working from home, but this in the conditions in which everything was thought of in advance and, especially, the children were at school.

In 2020 it was observed (Goss, 2020) that in order to work from home you need to organize yourself much better by delimiting the time and space for work and household chores, a task that was difficult to achieve and led to more hours of actual work. Working from home creates a certain relaxation: the familiar environment and other elements that can be distracting (children, other activities) give the impression of a need for compensation, but this can lead to overwork and burnout.

Organizing and delimiting work or school spaces can help to separate activities, including well-defined time slots. Thus, it was found necessary to reorganize the houses (Goss, 2020) and to improve them; this trend was also noticed in Romania (Zamfir, 2020). The need to adapt the living space to work and school (mainly) has led to the finding that, often, the living space is insufficient or poorly divided functionally. It is frequently difficult to radically change the spaces already built; the large investments required, the duration of

mari necesare, durata lucrărilor sau imposibilitatea realizării lor, în timp ce casa este locuită, fiind doar unele dintre impedimente.

Ce se poate realiza, pentru a adapta multifuncțional o locuință, mai ales în termenii unor funcțiuni ce se alternează în spațiul unei aceleiași zile, deci care necesită o schimbare rapidă și ușoară? Se poate recurge la un material ușor, flexibil, relativ ieftin și care poate fi manevrat facil – materialul textil.

Arhitextile³

Le Corbusier numea tapiseria *muralnomad* (muralul nomadului) (Le Corbusier, 1960), dar textilele au fost nomade cu mii de ani înainte, odată cu primele corturi ce reprezintă și intrarea materialelor textile în arhitectură. În timp ce construcțiile au devenit (mai) perene fiind realizate din piatră, lemn sau argilă, textilele s-au mărginit la implicarea din interiorul clădirilor și mai puțin la exteriorul acestora. Redescoperirea acestora în arhitectură s-a petrecut relativ recent, în a doua jumătate a secolului al XX-lea când, datorită evoluției tehnologice, textilele au putut fi înzestrate cu proprietăți până atunci greu de obținut. Avantajul principal adus de utilizarea lor este raportul favorabil volum/greutate care, alături de flexibilitate și ușurința formării, fac din textile un material din ce în ce mai căutat.

Textilele sprijină adaptarea unui spațiu la diverse funcțiuni. Un studiu elaborat în 2008 de un grup de cercetători de la Politecnico di Milano remarca „rezistența culturală a designerilor” (Campioli, Mangiarotti, Zanelli, 2008, p. 201) cu privire la folosirea textilelor moderne și o atribuia unei necunoașteri mai solide a posibilităților actuale ale materialelor textile. Multe dintre exemplele lor istorice se referă la transformarea spațiilor deschise pentru evenimente efemere prin acoperirea cu structuri textile tensionate sau sprijinite, dar utilizarea textilelor nu se mărginește la aceasta.

Așa cum am spus și la conferința susținută la Atelierele de la Sibiu 2020, termenul *Architextiles* (Garcia, 2006) „reprezintă puntea de legătură dintre arhitectura ca proiectare a spațiului și proprietățile materialelor textile pe care aceasta le împrumută: fluiditate, lejeritate, elasticitate, mobilitate, complexitate” (Jöger, 2020).

Inovațiile recente din domeniul textilelor adresate construcțiilor și o mai mare deschidere a arhitecților și de-

the works or the impossibility of carrying them out while the house is inhabited, are just some of the impediments.

What can be done to adapt a home to multifunctionality, especially in terms of functions that alternate in the space of the same day and that require a quick and easy change? You can use a light, flexible, relatively inexpensive and easy to handle material – the textile.

Architextile³

Le Corbusier called tapestry “Muralnomad” (the mural of the nomad) (Le Corbusier, 1960), but textiles were nomadic thousands of years ago, with the first tents representing the entry of textiles into architecture. While the constructions became (more) long-lasting, being made of stone, wood or clay, the textiles were mostly used inside the constructions and less outside. Their rediscovery in architecture took place relatively recently, in the second half of the 20th century when, due to technological evolution, textiles could be endowed with properties hitherto difficult to obtain. The main advantage brought by their use is the favorable volume/weight ratio which, together with the flexibility and ease of production, make textiles an increasingly sought-after material.

Textiles support the adaptation of a space to various functions. A 2008 study by a group of researchers at the Politecnico di Milano noted the “cultural resistance from designers” (Campioli, Mangiarotti, Zanelli, 2008, p. 201) to the use of modern textiles and attributed it to a lack of knowledge about the current possibilities of textiles. Many of their historical examples refer to the transformation of open spaces for ephemeral events by being covered with tense or supported textile structures, but the use of textiles is not limited to this.

As I stated at the conference held at the Atelierele de la Sibiu 2020, the term *Architextiles* (Garcia, 2006) “represents the bridge between architecture as a space design and the properties of the textile materials it borrows: fluidity, lightness, elasticity, mobility, complexity” (Jöger, 2020).

Recent innovations in the field of textiles for constructions as well as a greater openness of architects and designers

signerilor în folosirea materialelor textile au dus la creșterea utilizării acestora în ultimii zece-cincisprezece ani, atât în arhitectura volumului exterior, cu rol de anvelopantă sau/și structural, cât și în arhitectura spațiilor interioare.

Versatilitatea spațiului privat prin textile

În mediul domestic, pe parcursul pandemiei s-au întâlnit două activități care de obicei erau desfășurate în afara căminului, în locuri și spații dedicate și echipate conform cerințelor funcțiunilor create de acestea: școala și locul de muncă/biroul. Menționez biroul, pentru că acest tip de activitate a fost în general cel delegat la domiciliu și nu cele din industrie și servicii. Domeniul cultural reprezintă o problemă complexă pe care nu o voi dezvolta aici.

Prezența întregii familii acasă, fiecare membru având o activitate proprie, dar toate desfășurate în mediul online și, de cele mai multe ori, simultan, a ridicat alte probleme și a solicitat un alt tip de rezolvare. Nu voi discuta aici cazurile fericite în care spațiul locuinței a permis amenajarea unui loc de muncă și/sau a unui de studiu în zone sau spații dedicate. Problemele majore și care au cauzat și cele mai mari efecte psihologice negative: anxietate, stres mărit, depresie, lipsa relaxării și productivitate scăzută (RIBA, 2020) au survenit în cazul existenței unui spațiu limitat, de multe ori deja insuficient pentru o viață confortabilă, încă dinainte de pandemie. Pentru a fi concentrat la lucru sau învățare, trebuie ca stimulii exteriori să fie reduși. În cazul desfășurării online a acestor activități, concentrarea este cu atât mai importantă, iar pauzele ritmice sunt absolut necesare.

Care sunt deci necesitățile/problemele cărora trebuie să le răspundă locuința? Împărțirea spațiului între mai mulți utilizatori simultan (atât pentru activități, cât și pentru relaxare) și îmbunătățirea confortului acustic în fiecare spațiu și între spațiile locuinței.

Reconfigurarea spațiilor

În cazul în care lipsa spațiului împiedică dedicarea unor zone exclusiv învățării și lucrului de acasă, este de dorit a se realiza, cel puțin pentru copii, un loc anume. Desfășurarea activităților de tip școlar acasă reprezintă deja o destabilizare a unor deprinderi abia dobândite, iar amenajarea unui loc special destinat acestei activități și separarea, chiar parțială,

to the use of textiles has led to an increase in their adoption over the last ten to fifteen years, both in the architecture of the outer volume with the role of envelope and/or with a structural role and in the architecture of the interior spaces.

The versatility of private space through textiles

In the domestic environment, during the pandemic, two activities occurred which were usually carried out outside the home, in places and spaces dedicated and equipped according to the requirements of their functions: school and office work. I mention the office because this type of work was generally the one assigned to the home and not the activities in industry and services. The cultural field is a complex issue that I will not develop here.

The presence of the whole family at home, with each member having their own activity but all carried out online and most of the time simultaneously, raised other problems and asked for a different type of solution. I will not discuss here the happy cases in which the living space allowed the arrangement of a work and/or a study place in dedicated areas or spaces. The major problems that caused the greatest negative psychological effects such as anxiety, increased stress, depression, lack of relaxation and low productivity (RIBA, 2020) occurred in limited spaces, often insufficient for a comfortable life even before the pandemic. In order to be focused on work or learning, external stimuli must be reduced. In the case of carrying out these activities online, concentration is even more important, and regular breaks are absolutely necessary.

So what are the needs/problems that the home must meet? Dividing the space between several users simultaneously (both for activities and for relaxation) and improving the acoustic comfort in each space and between the spaces of the house.

Reconfiguring spaces

If the lack of space prevents the dedication of areas exclusively for learning and working from home, it is desirable to make at least a space for children. Carrying out school-type activities at home is already a destabilization of newly acquired skills, and arranging a special place for this activity and a partial separation from the living room space, for ex-

din spațiul camerei de zi, de exemplu, fie și temporară, pe durata activităților, ar facilita adaptarea.

Cum pot contribui materialele textile la transformarea, la versatilitatea spațiului privat, la refuncționalizarea sa secvențială sau simultană? Câteva materiale și obiecte deja existente se pot constitui în soluții ce rezolvă, de obicei, două probleme în același timp: separarea și îmbunătățirea confortului acustic.

Putem recurge la soluții simple: o draperie instalată astfel încât să se poată realiza delimitarea zonelor, ce poate fi strânsă după terminarea activității, sau un paravan textil clasic, pliabil, ce poate fi închis când nu este nevoie de el (Fig. 1). Un „zid” textil autoportant, cu diferite înălțimi și o lungime maximă de 4,5m ce poate lua diverse forme în plan și care poate fi pliat la o grosime de câțiva centimetri (Fig. 2), reprezintă o soluție a cărei valoare estetică este recunoscută și prin prezența în colecția celebrului MoMA (Museum of Modern Art din New York).

Fig. 1. Paravan clasic, pliabil, din material textile pe structură din lemn/
Classic, foldable screen, made of textile material on a wooden structure.

Sursa/Source: <https://www.vidaxl.ro/e/vidaxl-paravan-camera-6-panouri-crem-240x170-x4-cm-material-textil>

Pot fi adoptate soluții mobile – prin paravane cu role (Fig. 3) sau temporare – pereți modulari ce pot fi realizați în configurația necesară și pe înălțimea dorită (Fig. 4), împrumutate din rezolvările contemporane pentru birouri propuse de diferite firme specializate.

ample, even temporarily, during the activities, would facilitate adaptation.

How can textiles contribute to the transformation, to the versatility of the private space, to its sequential or simultaneous refunctionalization? Some already existing materials and objects can provide solutions that usually solve two problems at the same time: separation and improved acoustic comfort.

We can use simple solutions: a curtain installed so that the areas can be delimited, which can be tightened after the activity or a classic, foldable textile screen that can be closed when not needed (Fig. 1). A self-supporting textile “wall”, with different heights and a maximum length of 4.5m, that can take various shapes in the plan and can be folded to a thickness of a few centimeters (Fig. 2), is a solution whose aesthetic value is recognized by its presence in the collection of the famous MoMA (Museum of Modern Art in New York).

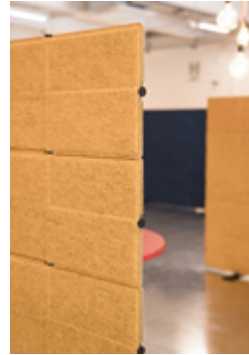

Fig. 2. textile softwall, design de/by Stephanie Forsythe + Todd MacAllen

Sursa/Source: <https://molodesign.com/collections/space-partitions/textile-softwall-flexible-wall/>

Mobile solutions can be adopted such as roller screens (Fig. 3), or temporary ones, for example modular walls that can be made in the required configuration and to the desired height (Fig. 4), borrowed from contemporary office solutions proposed by various specialized companies.

Fig. 3. Paravane separatoare Vibe, Kinnarps/
Vibe partition screen, Kinnarps
Sursa/Source: <https://www.kinnarps.ro/products/screens/partition-screens/>

Fig. 4. Panouri modulare din feutru/
Modular felt panels
Sursa/Source: <https://www.usm.com/en/office/products/usm-privacy-panels/>

Materialele textile utilizate la realizarea acestor obiecte au în general o textură poroasă variabilă (ce ajută la confortul acustic), dar pot avea o gamă variată de culori, fiecare producător având propuneri personalizate.

Un nou tip de paravan, creat de studenta Rebecca Schedler de la Berlin Weissensee Academy of Art (KHB), a fost premiat la ultima ediție a Tectextil (2019) la categoria Micro-Arhitctură: sistemul „Airdapt” (Eckert, 2019) este realizat din fețru din poliester cu proprietăți acustice și funcționează pneumatic, permițând izolarea sau comunicarea cu restul spațiului (Fig. 5).

The textile materials used to make these objects generally have a variable porous texture (which helps with acoustic comfort) and can sustain a wide range of colors, with each manufacturer having personalized proposals.

A new type of screen, created by student Rebecca Schedler from Berlin Weissensee Academy of Art (KHB), was awarded at the last edition of Tectextil (2019) in the category of Micro-Architecture: the “Airdapt” (Eckert, 2019) system is made of polyester felt with acoustic properties and works pneumatically, allowing isolation or communication with the rest of the space (Fig. 5).

Fig. 5. Sistemul “Airdapt” și autoarea lui, Rebecca Schedler/The “Airdapt” system and its author, Rebecca Schedler

Sursa/Source: <https://tectextil.messefrankfurt.com/frankfurt/en/press/press-releases/tectextil/winners-students-award-19.html>

Îmbunătățirea confortului acustic

Una dintre cele mai importante probleme este sunetul, propagarea sa în spațiul interior. Un spațiu amenajat cu materiale dure și lucioase și puține textile va avea o rezonanță mai mare, sunetul se va propaga mai mult, inclusiv înspre spațiile adiacente.

Confortul acustic poate fi îmbunătățit prin intervenții simple și relativ necostisitoare, de exemplu prin prezența perdelelor și/sau a draperiilor în dreptul ferestrelor sau prin utilizarea unui tapet cu calități acustice pe peretele din zona de birou, tapet ce poate avea o mare varietate de culori și texturi (Fig. 6).

Alte soluții pot fi: montarea de separatoare acustice pe birou (Fig.7); utilizarea unui mobilier tapițat sau chiar a unei piese speciale cu calități acustice (Fig. 8); utilizarea unui covor pe pardoseală, ce preia și zgomotele de impact (Fig. 9); instalarea de corpuri de iluminat cu componentă textilă-acustică (Fig. 10); instalarea unor panouri acustice pe pereți (Fig. 11).

Fig. 6. Tapet textil fonoabsorbant/Sound-absorbing textile wallpaper
Sursa/Source: <https://www.buzzi.space/acoustic-solutions/buzziskin>

Improving acoustic comfort

One of the most important problems is sound, its propagation in the interior space. A space decorated with hard and glossy materials and few textiles will have a greater resonance; the sound will spread more, including to adjacent spaces.

Acoustic comfort can be improved by simple and relatively inexpensive interventions, for example by the presence of curtains and/or draperies near the windows or by using a wallpaper with acoustic qualities on the wall in the office area, wallpaper that can have a wide variety of colors and textures (Fig. 6).

Other solutions can be: the mounting of acoustic dividers on the desk (Fig. 7); the use of upholstered furniture or even of a special piece with acoustic qualities (Fig. 8); the use of a carpet on the floor, which also absorbs impact noises (Fig. 9); the installation of lighting fixtures with a textile-acoustic component (Fig. 10) and the installation of acoustic panels on the walls (Fig. 11).

Fig. 7. Panouri pentru birou Vibe, Kinnarps/
Vibe desk screen, Kinnarps

Sursa/Source: <https://www.kinnarps.ro/products/screens/desk-screens/vibe-desk-screens/>

Fig. 8. Fotoliul BuzziMe, designer Axel Enthoven. Realizat cu materiale ce absorb sunetul, reduce zgomotul extern și vice-versa/BuzziMe armchair, designer Axel Enthoven. Made with sound-absorbing materials, reduces external noise and vice versa

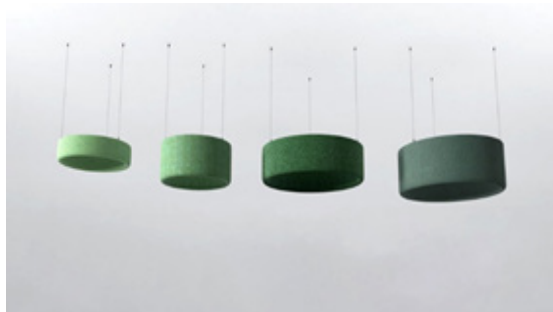
Sursa/Source: <https://www.buzzi.space/acoustic-solutions/buzzime>

Fig. 9. Prezența covorului pe pardoseală absoarbe sunetele și atenuează zgomotul de impact/The presence of the carpet on the floor absorbs sounds and attenuates impact noise

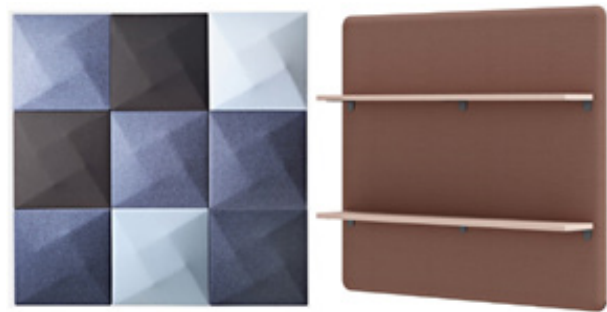
Fotograf/Photographer: Mark Jardine

Sursa/Source: <http://www.home-designing.com/workstation-setup-ideas-photos>

Fig. 10. Corpuri de iluminat cu tratament acustic (fonoabsorbant)/Lighting fixtures with acoustic treatment (sound-absorbing)

Sursa/Source: <https://www.buzzi.space/noise-reduction/acoustic-lighting-how-it-works>

Fig. 11. Panouri acustice perietale/Wall-mounted acoustic panels

Sursa/Source: <https://www.kinnarps.ro/products/screens/acoustic-panels/>

Concluzii

Dincolo de problematica definirii casei, a locuinței, a ceea ce înseamnă cămin/acasă în prezent și în viitorul apropiat (deocamdată), în ultimul an ne-am confruntat cu provocări suplimentare locuirii obișnuite, probleme ce au solicitat găsirea rapidă a unor soluții. Creativitatea specialiștilor, dar și a oamenilor obișnuiți a fost pusă la încercare, iar materialele textile ce îmbină delicatețea cu o surprinzătoare rezistență pot veni cu soluții aplicabile imediat și, de multe ori, cu investiții minime. Studiile realizate cu privire la repercusiunile pandemiei asupra modului nostru de viață și de muncă nu pot oferi încă concluzii finale sau soluții pentru viitor, pandemia fiind încă în desfășurare.

Ceea ce se poate face este ca, prin adaptarea proiectării, a design-ului, prin realizarea de spații versatile, prin utilizarea de materiale ce devin și ele din ce în ce mai deștepte (*smart*), să putem oferi răspunsuri cu variante multiple din care utilizatorul să poată alege în funcție de condițiile de la un moment dat. Astfel încât spațiul privat ce devine spațiu de muncă, școală sau destinat altor activități să poată redeveni privat în momentul în care acestea s-au încheiat. ...Pentru că „avem [...] tendința să onorăm cu termenul de «acasă» acele locuri a căror înfățișare se potrivește și o legitimează pe a noastră” (de Botton, 2009, p. 107), iar versatilitatea acesteia ar trebui să se exprime prin a ne primi în spațiul ei indiferent de stările trăite, cu aceeași deschidere, înțelegere și căldură.

Referințe/References

- *** (1994). *Versatile*. În *Webster's Encyclopedic Unabridged Dictionary of the English Language* (New York/Avenel: Gramercy Books, p. 1588)
- *** (2016). *L'Œuvre architecturale de Le Corbusier, une contribution exceptionnelle au Mouvement Moderne*. Unesco.org. <https://whc.unesco.org/fr/list/1321>
- Academia Română, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordă – Al. Rosetti" (2016). *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită, tiraj 2016 îmbogățit și completat). București: Editura Univers Enciclopedic Gold.
- Campioli, A., Mangiarotti, A., Zanelli, A. (2008). Textile Architecture in the Italian Context. *International Journal of Space Structures*, Vol. 23 No. 4 (pp. 201-206). Brentwood, Essex: Multi-Science Publishing Co. Ltd.
- De Botton, A. (2009). *Arhitectura fericii. Arta secretă de a-ți decora viața*. București: Vellant.
- Design Council (2020). *A Public Vision for the Home of 2030*. London.
- Eckert, R. (15.05.2019). *Shadow games with pantyhose*. www.techtextil-blog.com. <https://www.techtextil-blog.com/en/shadow-games-with-pantyhose/>
- Garcia, M. (2006). Architecture+Textiles=Architextiles. În *Architectural Design* 2006/11 (pp.5-11)
- Goss, L. (2020, mai 26). *How to avoid work-from-home burnout*. thehomeworker. <https://www.thehomeworker.com/how-to-avoid-work-from-home-burnout/>
- The Irony of Fate. (2021). În *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=The_Irony_of_Fate&oldid=1030148027
- JÖGER, B.-G. (2020). Sustenabilitatea materialelor textile: de la tradiție la supertehnologie. Prezentare susținută la *Atelierele*

Conclusions

Beyond the issue of defining the house, the dwelling, what home/at home means now and in the near future, in the last year we have faced additional challenges to normal living, problems that called for quick solutions. The creativity of specialists, but also of ordinary people, has been tested, and textiles that combine delicacy with surprising resistance can provide immediately applicable solutions, often with minimal investment. Studies on the impact of the pandemic on our way of life and work cannot yet provide final conclusions or solutions for the future, as the pandemic is still ongoing.

What can be done is that, by adapting the design, by creating versatile spaces, by using materials that are also becoming smarter (*smart materials*), we can offer answers with multiple variants from which the user can choose according to the conditions at a given time. So that the private space that becomes the space for work, school or other activities can become private again when the activities are over. ...Because “we have a tendency to honor with the term «home» those places whose appearance fits and legitimizes ours” (de Botton, 2009, p. 107), and its versatility should be expressed by receiving us in its space regardless of the states experienced, with the same openness, understanding and warmth.

de la Sibiu: Portretul unei schimbări de paradigmă: revoluția sustenabilității, 2-3 Octombrie 2020

Le Corbusier (1960). Tapisseries Muralnomad. În *Zodiac*, Milano, nr.7/1960 (pp.57-63)

Pallasmaa, J. (2015). *Privirea care atinge: arhitectura și simțurile*. București: Editura Fundației Arhitect Design.

Royal Institute of British Architects (RIBA) (8.10.2020). *Pandemic reveals demand for UK home transformations*. RIBA Architecture. <https://www.architecture.com/knowledge-and-resources/knowledge-landing-page/pandemic-reveals-demand-for-uk-home-transformations>

RIBA Competitions Evaluation Panel (Freeman, P., Morgan, S., Kinsella, S., Porteus, J., Sullivan, L.) (2020). Winners: Igloo Regeneration, Useful Projects, Mawson Kerr Architects, with Cast, Elliot Wood, Expedition and Landsmith Associates. [ribacompetitions. https://www.ribacompetitions.com/homeof2030/H232.html](https://www.ribacompetitions.com/homeof2030/H232.html)

RIBA Competitions Evaluation Panel (Freeman, P., Morgan, S., Kinsella, S., Porteus, J., Sullivan, L.) (2020) Winners: Openstudio Architects with Gardiner & Theobald and Hoare Lea. [ribacompetitions. https://www.ribacompetitions.com/homeof2030/H554.html](https://www.ribacompetitions.com/homeof2030/H554.html)

Zamfir, R. (23.06.2020). *Furnizorii de materiale de construcții ar putea ajunge, în 2020, la afaceri de 35 de miliarde de lei*. Economica.net. https://www.economica.net/furnizorii-de-materiale-de-construcții-ar-putea-ajunge-in-2020-la-afaceri-de-35-de-miliarde-de-lei_186267.html

Zumthor, P. (2006). *Atmospheres*. Basel; Boston, Berlin: Birkhauser Verlag AG.

---

¹ *Ирония судьбы, или С лёгким паром!* (transliterare *Ironiya sudby, ili S lyogkim parom!*), https://en.wikipedia.org/wiki/The_Irony_of_Fate/*Ирония судьбы, или С лёгким паром!* (transliteration *Ironiya sudby, ili S lyogkim parom!*), https://en.wikipedia.org/wiki/The_Irony_of_Fate

² Mărturie din anul 2016 a unei cunoaștințe din Ciudad de Mexico: încă de pe atunci lucra în mod obișnuit doar o zi pe săptămână la sediul companiei și atunci se ducea la ora 5.30 dimineața pentru a nu fi blocată în trafic. Clădirea avea și un club de sport unde putea să-și petreacă primele ore. La o navetă normală, ar fi petrecut în trafic circa 6-7 ore zilnic./ Testimony from 2016 of an acquaintance from Mexico City: on the one day per week when she worked at the company's headquarters, she left home at 5.30 in the morning so as not to get stuck in traffic. The building also had a sports club where she could spend the early hours of the morning. On a normal commute, she would spend about 6-7 hours a day in traffic.

³ Termenul „architextiles” a fost definit și lansat de Marc Garcia în numărul 11 din 2006 al revistei *Architectural Design*, dedicat acestui subiect./The term “Architextiles” was defined and launched by Marc Garcia in the 11th issue of 2006 of the *Architectural Design* magazine, dedicated to this topic.